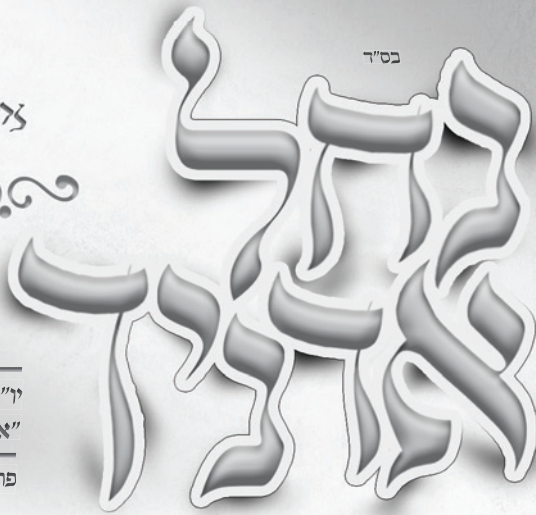

להגלות נעים תורה וחסידיה
מנדר היוצא מעוד

י"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' נח תשפ"ד • גליון רכ"ד

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של
הגדו"ח ר' זרח רונטל שליט"א

על שלושה דברים העולם עומד

העמדת העולם מחדש ע"י נח
בתיבה כג' עמודי העולם

על התורה

במהרי"ל איתא שכמו שהקב"ה הסתכל באורייתא וברא עולמא כך הסתכל נח בתורה כדי לעשות התיבה, ומובא בזה"ק שהתיבה היתה בחינה של ארון העדות, ואיתא במקובלים הר"ש מאסטרפוליא ומהאריז"ל שכולה נעשתה ע"י סודות התורה ושמות הקודש נוראים ושגבים. ובאור גנוז מביא שהקדושה של התיבה היתה של עולם התיקון של לפני חטא, ושל לעתיד לבוא.

על העבודה – כדונמת בית המקדש

וכן העמיד נח על עמוד העבודה וכפי שמובא במדרש שמואל על אבות שנח היה עמוד העבודה. ומובא ברמב"ן בפס' ט"ו שבעוד שהבע"ח הטמאים הכניסם הקב"ה לתיבה בנס בלי טירחה, אבל הבע"ח הטהורים היה נח טורח ומתייעץ לאוספן להכניסם לתיבה שבעה שבעה שתכליתן להקרבת הקרבנות. ומובא שעשה אחרי המבול שיירה עצומה וארוכה מהרי אררט שבגבול טורקיה וארמניה וכורדיסטן, עד הר הבית על האבן שתיה, והקריב ממש מכל סוגי הבע"ח הטהורים. ורק אחרי עבודת הקודש של נח נתרצה הבורא כשהריח את ריח הניחוח ונשבע שלא יביא עוד מבול. ומובא בחת"ס דבר נורא שבתחילה לא היה ציווי להביא שבעה מהבהמות והעופות הטהורים ולא היה עבורם בתיבה מקום ומאכלים מוכנים רק עבור שנים מכל מין. ורק אח"כ לאחר פטירת מתושלח שבוע קודם המבול כשנצטוו להכניס מהטהורים שבעה עבור הקרבנות אז היות והיה תכליתם לקרבנות, חל עליהם קדושת בית המקדש ששם חל כלל צמצום המקום.

צמצום כל ניצוצות העולם בתוך מאכלי התיבה

ובעל הויגד יעקב מפאפא צוק"ל מחדש על השאלה איך היו יכולים להכין ריבוי מאכלים כזה שיספיק לזמן רב לכל אחד ואחד מבעלי החיים לאכול לשבוע מדי יום ביומו. שז"ל דרך הטבע צריך מקום של אולמות ענק להכיל כל זה, והרי היה רק ג' קומות בלבד, לאנשים, לבעלי חיים, ולבבל, בלי שהיה קומה מיוחדת למאכלים. ומבאר ע"פ מש"כ החת"ס בשו"ת או"ח סי' קצ"ז שמצאנו במעשה דאלישע שביקר את האשה השונמית והיא אמרה שאין לה כל בבית "כי אם אסוך שמן", וצוה אלישע ליצוק מזה השמן לכל הכלים שהיה שם, וכתב "ויעמוד השמן", ופי' חז"ל שמחיר השמן נתייקר מאד בכל ארץ ישראל לאחר זה הנס. וביאר החת"ס שאלישע בכוחו הגדול המשיך כל שפע השמן לבית השונמית, ולכן כל אותם השמנים שהיו מחוץ לביתם נתקלקלו, ועי"ז נתייקר שמנה של האשה השונמית. שהרי כל דבר בעולם חי רק מחיות אלקות שבו, המשך בעמוד ב' <<<

והנה נח הצדיק הי' ג"כ בבחינה הזאת, ששורש מקור צדקתו הי' מרת התמימות, ולכן נקרא צדיק תמים. וזה בא לו מאחר שראה כל ימיו בשפלות דורו, ונשבר לבבו בקרבו, על גודל ההסתה, איך שמכעיסים את רבונם ואין פוצה פה ומעכב בידם, וירדו עד שאלו תחתיו, וידוע שהצדיקים תולים חטאי הדור בעצמם, ועי"ז נתעלה נח מאוד במדת התמימות והשפלות, ומכח זה באו לו כל המדריגות וההשגות הגבוהות בעבודת השי"ת. וזהו שדרשו הדורשים לגנאי "לפי דורו הי' צדיק", רצ"ל לפי שראה בשפלות דורו לכן הי' צדיק, כי נשבר לבבו בקרבו וקנה בנפשו מדת הענוה, ועי"ז נתאמץ להוסיף חיל לעבודתו ית', אבל 'אלו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום", רצ"ל שלא הי' זוכה לאותה מידת ענוה ושפלות רוח שזכה לה בדורו, וממילא לא הי' יכול להשיג אותה מידת צדקות. והדורשים לשבח סברו שאדברא אלו הי' בדורו של אברהם אע"ה הי' משיג יותר את שפלות עצמו מכח הכרת גדלות הבורא שהי' גלוי מאד בדורו של אברהם, והי' צדיק יותר.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

מזנהר

גהלי אש בקצירת האומר

חיות אשתו ובניו תלויה בתפילתו

ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך וגו' (בראשית ג. טו).
הרמז בזה אומר המגיד ממעזריטש ז"ע, כל חיותו של האדם ושל אשתו ובניו, תלויה ועומדת, בתיבות תפילתו, אם הן בכונה וברעותא דלבא.
(המגיד הגדול ממעזריטש)

ע"י תפילה בכוונה

מתקנים גם תפילות שלא היו בכוונה

צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה וכו' תחתיים שניים ושלישיים תעשה (בראשית ג. טו). יש לפרש פסוק זה על עבודת התפילה, בהקדם דברי זק"ה"ק הבעש"ט, שביאר "צהר תעשה לתיבה" שיש להאיר את תיבת התפילה בתפילה בכונה הראויה. והנה ידוע מהבעש"ט הק' דהגם דכתי' בזה"ק דתפילות בלא כונה ה"ה כנף בלא נשמה ולא פרחי לעילא, אמנם כאשר בא לאדם אתרעותא דליבא וזוכה להתפלל תפילה זכה וטהורה בכוונה הראויה, הרי תפילה זו עולה למעלה ועמה גם כל התפילות שלא היו בכונה עולים עמה ומגיעות לתיקונם ותכליתם.

וזה יש לרמוז בדברי הפסוק, צהר תעשה לתיבה, להאיר את תיבות התפילה בכונה טהורה וזכה, ואל 'אמה' תכלינה מלמעלה, 'אמה' ר"ת אלוקינו מלך ה'עולם, שכוונה הרצויה תכלינה התפילה, ותסיים ותגמור תיקונה ותגיע למעלה אל אלוקינו מלך העולם. ואזי 'תחתיים', היינו התפילות הפחותות בלא כוונה שלא עלו למעלה ונשארו בתחתונים, 'שניים ושלישיים תעשה', גם תפילות אלו יעלו מדרגא לדרגא עד שיגיעו לתכליתם ותיקונם.

(כ"ק מרן רבינו הנור דוד ז"ע)

לא תמיד אפשר להשוות הדעת עם הכל

נח איש צדיק תמים היה וגו' (בראשית ג. טו) פרש"י ז"ל, יש מרבותינו דורשים אותו לשבח ויש שדורשים אותו לגנאי וקשה, איך יכולים לדרוש לגנאי בשעה שהתורה אומרת עליו עדות, "נח איש צדיק תמים היה", אלא בא רש"י להשמייענו, שמכלל חשד אין אף אחד נמלט, אפילו גדול הדור אינו בטוח, ולא תמיד צריכים להתחשב במה שאומרים. הנה כאן נמצאו אנשים שגם על נח דיברו, ודרשוהו לגנאי, ולא הסתכלו אפילו על מה שהתורה בעצמה אומרת עדות "נח איש צדיק תמים היה".
(רביה"ק ר' מאיר מפרימישלאן ז"ע)

אמונת נח בתשובת בני דורו ובהצלחתם

ויבא נח ובניו וגו' אל התיבה מפני מי המבול (בראשית ג. טו). פירש רש"י אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין [שיבא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים]. וקשה היתכן נח [שהכתוב מעיד עליו] "צדיק תמים הי"י" (בראשית ג. טו), לא יאמין באמונה שלימה. וגם עוד צריך להבין הלשון 'מאמין ואינו מאמין'. ונראה לומר בפירושו, שהיה מאמין שהשם יתברך כל יכול להביא המבול, ואינו מאמין שלא יחזיר אותם הקב"ה בתשובה, ויבוטל מעליהם הגזר דין, עד שדחקוהו המים.

עוד באופן אחד אמר בשם הר"צ ר' יצחק [מראדוויל] בשם אביו הה"צ ר' יחיאל מיכל זצלה"ה מגיד משרים דזלאטשוב, שפעם הי' לומד חומש עם פירש"י, וכאשר בא לפסוק הזה נתקשה לו מאוד, היתכן נח הצדיק חסר אמונה היה, ונתמרמר בבכי ונדרס, ונגלה אביו אליו ואמר לו, בני תביני כן הוא הפשט, לפי שנה הצדיק היה רוצה לבטל הגזר דין מבני דורו. והנה הצדיק באמונת מחשבתו, מביא הדבר לפועל, ונמצא מסכים ח"ו עם מדת הדין, לא כן אם הצדיק אינו נותן מחשבתו אל האמונה להאמין ברע, באופן זה יכול לבטל הגזר דין, בבחינת הקב"ה גוזר והצדיק מבטל, וזהו שפירש רש"י 'מאמין ואינו מאמין', פירוש שלא רצה להאמין, בכדי שלא להסכים עם מדת הדין.
(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

צדקותו של נח ע"י ענוותנותו ושפלות רוחו

נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו (בראשית ג. טו). וברש"י, יש דורשים אותו לשבח וכו'. ידועה התימה על היש דורשים לגנאי וכי למה להם לדרוש בגנותו של צדיק שהתורה דרשה בשבח. והנראה בזה בס"ד, והנה התורה שבחה את נח במדריגת "צדיק תמים", וי"ל דהנה אמרו רז"ל "האי מאן דיהיר בעל מום הוא" (מגילה טו), ולפי"ז מעלת "תמים" הוא ענוה ושפלות רוח, שאז הוא תמים ושלם ממום הגאווה. (ועי' רש"י ע"ז ג. נח תמים בדרכי הי' "עניו ושפל הוי"). ותואר "צדיק תמים" ביאורו לפ"ז, כי יש צדיקים שכל מעלת צדקתם וקדושתם הוא מכח גודל שפלות רוחם ושברון לבנם, שרואים את עצמם תמיד גרועים ושפלים מכל נברא, ועי"ז מתגברים להתעלות ולהוסיף תמיד בעבודת השי"ת, וצדיק זה נקרא בשם "צדיק תמים", שצדקתו נמשך לו מכח מדת תמימותו, והיינו מכח מדת ענוה ושפלות רוח כמבואר.

"בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה"

קטנה עתה עולה כמו הרבה בזמנים קדמונים, לגודל ההסתה. והישמח ישראל הוסיף, דאם בימי האריז"ל כך, מה נענה אנו. ואם כן בימינו אנו הרי ההסתר כפול ומכופל. ואולי כיון שהוא ערב שבת, לכן "מעניות תהום רבה וארובות השמים נפתחו", פירוש, שמצד אחד נפתח הפתח להכנס לתהום רבה ע"י הטכנולוגיא האורורה, ומצד שני ע"י נפתחו ארובות השמים, שמי שמשדל בזמן כזה להתדבק בתורה, יוכל לתקן בנקל גם דברים שהי' קשה לתקן. כי מרוב הנסיון, גדל השכח.

והנה הרה"ק בעל מאור עינים אמו, דמה שאמר רבי (שבטות י"א) דיוה"כ מכפר לשבים ולשאינם שבים י"ל דאינו סותר לדעת רבנו, להכונה לשבים על דברים שקשה לשוב עליהם, דמ"מ ביה"כ מועיל. ואמר בנו המגיד מטשערנאביל זי"ע, שיצתה בת קול ואמרה "הלכה כרבי נחום". והנה הגם שזה עתה עברנו יוה"כ, מ"מ מי יאמר זיכתי לבי. אכן בהקדמת דרך פקודיך כתב, שאפשר להמשיך כפרת יוה"כ במשך כל השנה ע"י התבטלות בתוך כלל ישראל, שזהו סוד טהרת יוה"כ. וביאר כן כונת רבינו יונה, שכתב שאותו אדם שחטא, ונצרך לכפרת יוה"כ, ישוב וינסוף ויצפה ליוה"כ, למען יתרצה להשי"ת. ויתכן, דזה שרמזו (סנהדרין ק"ח) לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, דאף שחטאו בחטאים חמורים, מ"מ אם הי' ביניהם אחדות הי' מועיל להמשיך להם כפרת יוה"כ, משא"כ כשחטאו בגזל.

והנה יש לנו כמה עמודי עולם שמועילים תשובה, גם לחטאים חמורים. להמאור עינים, מועיל יוה"כ, ואפשר להמשיך בחי' זו בכל השנה, כמ"ש הדרן פקודיך. ולהחידושי הרי"ם ולהפרי צדיק, מאז שנת ת"ר נפתח השער גם לתשובה על זה, ועתה לפי גודל ההסתר ודאי יועיל. וכמ"ש בספה"ק דברי יואל על הדורשין לגנאי, שלפי דורו הי' צדיק, כיון שהי' דור ירוד כ"כ ונתגבר על זה, וכדברי האריז"ל לרח"ו זי"ע. והרי עתה יודנו, ויש בדור נסיונות דור המבול ודור הפלגה, וכל התאמצות קטנה שוויה הרבה למאד.

בפרשתן למדנו שכשהעולם הי' צריך תיקון גדול, הי' מבול שטיהר את פני כל היקום. ובאמת היו אז נשמות גבוהות, שנתגלגלו אח"כ בנשמות דור המדבר, ואף נשמת משה רבינו היתה שם, כמ"ש בקדמונים, "בשגם בגמט' משה". והי' אז אפשרות לקבל התורה, אלא שלא זכו ונהפך ממים של תורה למים הזידונים, וכשזוכים אפשר להפך מים זידונים למימי התורה. ולכן בעת נתינת התורה חששו הגוים שבא מבול, כי הי' אותו בחי' של בחירה. אלא שאז זכינו והתקיים בנו "ד' עוז לעמו יתן וגו'" (תהילים כ"ט י"א), שע"י התורה ניצל כל היקום.

והלימוד מזה, כמה נחוץ שלא להרפות מלימוד התורה, וכמאז"ל שהתורה היא כחבל המושלך בתוך המים, שהאוחז בו ניצל ממים הזידונים. והנה בזה"ק כתב דבשנת ת"ר לאלף השישי, יפתחו תרעין דחכמתא, כיון שהוא כבר ערב שבת לפנות הגאולה. ובחידושי הרי"ם איתא, [ואמר חידוש זה במעמד קהל גדול, וביקש מהקהל שייסימו לדבריו כדי שיהי' כן ההלכה], שאע"פ שאי' בזה"ק שיש עוונות שאין מועיל להם תשובה, [רק תיובתא סגי], הטעם משום דתשובה ב"בינה", והפגם הזה הוא ב"חכמתא", אבל מאז שנפתחו שערי חכמתא, מגיעה התשובה גם לבחי' חכמתא, ומועיל גם לזה תשובה. וכן בפרי צדיק כתב, דארז"ל (ראש השנה י"ח) "בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר בתורה", כי התורה היא "מראש לכל בשר" (משלי ד' כ"ב), וע"י תורה מועיל תשובה גם לזה. והטעם שדוקא בשנת ת"ר נפתחו שערי חכמה וכנ"ל, כי הוא בחי' יסוד שביסוד, דאלף השישי הוא יסוד, ושש מאות שנה אז הוא יסוד שביסוד, ובתחילת המאה השישית נפתח השער לכל אחד שיוכל לתקן.

והנה הרה"ק מקאצק זי"ע אמו, שאילו זכינו הי' כל החכמה שנתגלה אז הולך לחכמת התורה, אבל מכיון שלא זכינו, לקחו מזה גם לחכמות חיצוניות, ונתגלו המצאות הטלגרפא והטלפון. ואולי ניתן לומר, דהנה שאל מהרח"ו זי"ע להאר"י הק', כיצד יחשב עבודת דורנו, אחר שקטנה כל כך מעלתנו מעבודת דורות קדמונים. והשיב כי פעולה

וכיון שהמשיך אלישע את כוח הרוחני שבשמן לתוך בית השונמית, באותה שעה נתבטלו הניצה"ק שבשאר השמנים ונתקלקלו. והוסיף החת"ס שכן היה ענין אכילת המן במדבר, שלקח משה רבינו בכוחו הגדול את כל הניצוצות הקדושים שבשבעת המינים שנתחבחה בהן ארץ ישראל, והכניס אותם לתוך המן, ולכן היה "וטעמו כצפחית בדבש", שהיה בו טעם חיטה תמר וכל המינים. וזה שנאמר "לחמנו הם סר צילם מעליהם והשם איתנו", היינו שכל מה שהכנעניים אוכלים בא"י אינו אלא נקליפה חיצונית ריקנית בלי תוכן, ואנו אוכלים את לחמיהם. כי כח השם שנאמר בו 'על מוצא פי השם יחיה האדם' הוא איתנו במדבר בתוך המן.

ולפי"ז מבאר הויגד יעקב שכך עשה נח הצדיק בשנת המבול שנמחו כל פירות וירקות שבכל העולם כולו וכל העולם היה ריק לגמרי, לקח נח את הכח הרוחני שבכל מאכלי העולם והמשיך את כל השפע לתוך התיבה וירכו אותם לתוך כמות מועטת של מזון. ולכן יתכן שבתביבת נח היה ארון אחד של אוכל בקומה השניה, שהיו בו גרגירים קטנים שנתרכזו בהם ניצוצות קדושות של סך מופלג מאד של מאכלים. ועד"מ ל בעלי חיים שאוכלים תפוחים, היו יכולים לתת להם גרגיר תפוח אחד ולהיות מזה שבועים זמן רב, מחמת שהיה מרוכז בו ניצה"ק של כמה וכמה ק"ג של תפוחים. ובהו מבאר הפסוק "מכל מאכל אשר יאכל", ודרש רבי אבהו במס' פסחים באיסורי אכילה "אשר יאכל" - היינו כלשהו, ומשם למדו איסור חצי שיעור. וזהו "ואספת אליך", מלבד מצות 'קח לך', יאסוף וירכו את הניצה"ק שבכל מאכלי העולם לתוך מזון מועט.

גמילות חסדים מופלגת בתיבה עם בעלי החיים

וכן העמיד נח על עמוד גמילות חסדים שזה כפשוטו שלא ראו שינה כל אותה שנה מחמת הטורח יומם ולילה לקיים את כל הברואים ולדאוג לכל צרכיהם כמובא בסנהדרין (ק"ח) שסיפר שם בן נח לאברהם אבינו את כל החסדים הנוראים שעשו לכל הברואים, שכיון שישנם בע"ח שצריכים לאכול דוקא בלילה וישנם שצריכים דוקא ביום נצטערו צער גדול וטרוח עבורם יומם ולילה.

גמילות חסד עם העכבר

ומזה למד א"א להיות מרכבה למידת החסד. וכדאיתא בבראשית רבתי מיסודו של רבי משה הדרשן דברים מופלאים על לשון הפסוק "כי אותך ראיתי צדיק לפני", למה קראו צדיק לפי שהיה עושה צדקות עם כל אשר היו בתבה, אמרו בתחלה בימי אדה"ר היו חתול ועכבר בביתו של אדה"ר שותפין זע", יום א' נכנס תחורות בלבו של עכבר על חתול והלך אצל אדם, אמר לו אדוני תן לי רשות על החתול להורגו שהוא גנב וקוביוסטוס. אמר לו אדם הואיל וסיפרת עליו לשוה"ר תהיה לו למאכל, מיד נקב החתול על העכבר והורגו. כיון שראו בניו של עכבר ונקבתו כן, ברחו לסעיפי ההרים ולנקיקי הסלעים ולחורי עפר, אמרו עוד לא תהיה פליטה לפני החתול אויבנו. כשבא נח והכניסן בתבה, יום א' היה החתול ונקבתו היו עומדין זה אצל זה, אמר החתול לנקבתו, זכורני כשהייתי תינוק הביא לי אבא ממשפחתו של זה, ואכלתיו והיה טוב למאכל, ועתה ארדוף אחריו ואשיגו ואוכלנו. כיון ששמע עכבר כדברים הללו, נס מפניו ורדף החתול אחריו ונעשה לו נס, ונודמן לו חור אחד, ונכנס שם, הכניס החתול פיו בחור, להוציא מתוכו ונשכו העכבר, גם החתול קרע לו בצפורנו שפתו התחתונה כחצי זרת. אחר שעה הלך העכבר אצל נח, אמר לו: איש צדיק, עשה לי צדקה, ותפור לי מה שקרע לי החתול אויבי, א"ל לך והביא לי נימת שערך, הלך אצל החתול עצמו ומצאו ישן ותפס משערך, וחזר לנח ותפר קרעו ולוה נקרא איש צדיק.

ומזה נתייחד ונפצה הארץ בבריאה חדשה ומתוקנת המיוסדת על עמודים אלו, ולכן מסביר המהר"ש קלוגר ע"פ הגמ' בכתובות דף ה' ע"א "גדולים מעשי צדיקים יותר ממעשי שמים וארץ" שהעולם שאותו ברא הקב"ה בששת ימי בראשית הגיע בדור המבול למצב של קלקול והשחתה נוראים, משא"כ מזמן בריאתו מחדש ע"י נח לא יבוא לקלקול זה שיצטרך להשחיתה.

ערכי נחל אמרים ערבים ממאורי החסידות

ערבי נחל

בצלמו של תורה ברא האדם

והנה בתורה יש תרי"ג מצוות רמ"ח מצוות עשה נגד רמ"ח אברים שס"ה ל"ת נגד סס"ה גידים ומהו נגד היינו שהם המה ממש רמ"ח מ"ע הם רמ"ח אברים ושס"ה ל"ת הם סס"ה גידים וכתב בצלם אלקים עשה את האדם (בראשית ט, ו). והיינו בצלם של התורה, היא קומה שלימה של רמ"ח אברים ושס"ה גידים רוחניים, ובכל מ"ע מחיה אבר א' השייך לאותו מצוה וכשנוהר מל"ת מחיה גיד א'.

(מאור עינים - אמו)

שמות הקודש ניכרים על פניו

דהנה ידוע כי בצלם אלקים עשה את האדם (בראשית ט, ו), מה זה 'צלם אלקים' - רצה לומר, שצלם אלקים הוא כן; דהנה ידוע ששמות הקדוש ברוך הוא הם אהי"ה הוי"ה אדנ"י וכשהאדם מקדש את עצמו כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, והולך בקדושה תמיד - אזי שורה על פניו שמות הקדושים אלו, וזהו 'צלם אלקים יתברך שמו ממש', דהיינו שמותיו יתברך שמו. וזהו שנאמר (דברים כ"ח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך רצה לומר גם כן כנ"ל, שיראו שם הוי"ה על פניו ממש, ואז ייראו ממך. ובודאי גם עתה בדור הזה ראיתי כמה זכי הראות שאמרו, שראו על איזה אדם שם הוי"ה על פניו כראוי. ובודאי על משה רבינו ע"ה שזיכך עצמו מכל וכל - היה שורה על פניו ממש כל השמות של הקדוש ברוך הוא דהיינו אהי"ה הוי"ה אדנ"י שהם גימטריא עם הכולל מסוה, וזה היה המסוה; וקרן עור פניו ממש על כן יראו מגשת אליו. רק בבא משה לפני ה' יתברך שמו לדבר אתו אזי נתבטלו האורות שהיה שורה עליו כנר לפני אבוקה; כי כך איתא בגמרא פסחים

(פסחים ח א) למה צדיקים דומים לפני השכינה - כנר לפני אבוקה. על כן בטל המסוה הנ"ל מעל פניו. אבל בבואו לפני בני ישראל מיד היה שורה ממש הקדושה שקיבל מהשכינה, דהיינו השמות הנ"ל שהם גימטריא מסוה וזהו קרן עור פניו.

(מאור ושמש - כי תשא)

אזהרה לחיות שלא יפגעו באדם

או יאמר כי בצלם אלקים עשה את האדם. על דרך אומרם ז"ל (שבת קנ"א א) אין חיה שולטת באדם אלא אם כן נדמה לו כבהמה, כי כל עוד שצלם אלקים הוא על האדם הרי עשאו הקדוש ברוך הוא פטרון ומושל על כל הבהמות וחיות כנאמר ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וגו', ואיך לא תפחד החיה מגשת אליו להורגו, ואך כאשר מוסר מן האדם צלם אלקים על ידי חטאיו אז נעשה כבהמה שהחיה טורפתו ואכלתו, וידוע אומרם ז"ל (שב) תינוק בן יומו חי אין אתה צריך לשומרו מן העכברים וכו' והכל מפני המורא שהטביע הקדוש ברוך הוא בלב הנבראים מפני צלם אלקים.

ולזה אמר כאן כי בצלם אלקים עשה את האדם שחוזר למה שלמעלה שאמר מיד כל חיה אדרשנו ופירש רש"י לפי שחטאו דור המבול והופקרו למאכל חיות רעות וכו' לפיכך הוצרך להזהיר עליהן את החיות וזו היא אזהרתן לומר הרי בצלם אלקים עשה את האדם מה שאין כן בחיה על כן היא מזהרת שלא לפגוע בו אדרבה הנה היא מסורה לו למלאכה ולאכילה ומכל שכן שלא תמשול עליו כדבר האמור.

(באר מים חיים)

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

בירור על אסון בשבת

הידיעות על האסונות הנוראים שאירעו בשמחת תורה שחל להיות בשבת, התחילו להגיע טיפין באמצע יו"ט שחל בשבת, והיו אנשים שרצו לידע בדיוק מה קרה, ומה גודל האסון. ויש לזכור, אם מותר לברר את המקרה מכמה טעמים, א. כיון שאסור לשמוע דברים מצערים בשבת. ב. כיון שכל הידיעות מגיעים תוך כדי חילול שבת. מצד שני נשמעים אזעקות, ועצם זה שאנשים יש להם חוסר ידיעה, אולי זה מחמיר להם את הפחד מה קורה. מה הדין.

תשובה לשאלה הקודמת

השאלה בצורה: נהגו נשים צדקניות בשעת פדיון הבן להלביש לתינוק את תכשיטיהן, האם יש בזה חשש של איסור לא ילבש?

תשובה: שלש דרגות יש לגבי חיוב המצות בקטן: חינוך למצוות, להפרישו מאיסור, ולספות לו איסור. חינוכו במצוות עשה: מצות חינוך בקטן הוא בכל קטן לפי חריפותו וידיעתו, ובכל מצוה לפי ענינו, כגון היודע מענין שבת חייב אביו להרגילו לשמוע קידוש והבדלה, היודע להתעטף כהלכה חייב בציצית. **להפרישו מאיסור:** חיוב אביו להפריש את הקטן מאיסורים, גדרו כשהוא בר הבנה, דהיינו כשמבין שאומרים לו שזה אסור לעשות או לאכול, אבל אם אינו בר הבנה, אינו חייב להפרישו מאיסור. **לספות לו איסור:** אסור אפילו לתינוק שאינו בר הבנה כלל, ולכאורה גם לתינוק בן יומא אסור לספות לו איסור. [משנ"ב (סימן שמג סק"ג)]. ולפי זה לכאורה להלביש לקטן תכשיטי אשה גם אם הוא תינוק שאינו בר הבנה, הרי זה ספיה של איסור לא ילבש ואסור.

אלא שאולי יש מקום להתיר מכמה טעמים:

א. שכתב הרמ"א (או"ח סימן תרצו ס"ח) מה שנהגו ללבוש פרוצפים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבה, אין איסור בדבר מאחר שאין מכוונון אלא לשמחה בעלמא. ואולי גם בענינו, כיון שהכוונה בהלבישת התכשיטים הוא לחיבוב של מצוה מותר להלבישו. אמנם במשנ"ב (סק"ב) כתב, שיש לבטל מנהג זה של תפופות אלו, אלא שהוסוץ בשם הפמ"ג שאם כל המלבושים של איש רק מלבוש אחד של אשה וניכרים הם, אפשר שאין למחות בהם, [וגם בענינו כיון שרק התכשיטים של אשה אין למחות].

ב. דעת הב"ח (יו"ד סימן קפב) שאיסור לא ילבש, הוא רק בשני תנאים, א. שלובש בגדים שיש בהם נוי וקישוטי. ב. שכוונתו להתדמות לאשה אבל אם לובשין כדי להגן מפני החמה בימות החמה, ובימות הגשמים מפני החמה, אין בזה איסור. וכן פסק בט"ז (סק"ד) אמנם בש"ך (סק"ג) כתב שאין דבריו מוכרחים.

ולכאורה לדברי הב"ח בענינו אין לאסור, כיון שאין הכוונה להתדמות לאשה, אלא הטעם שמלבישים לתינוק את התכשיט, או מפני הידור מצוה, לייפות את התינוק להראות את חביבות המצוה, או לזכר יציאת מצרים, וכמו שכתב באור החיים הק' (שמות ג' ד') "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת", פירוש בשעה שיראה בנך ענין פדיון בכור, אם ישאלך אתה חייב לומר לו סיפור יציאת מצרים, אבל בלא שאלה אין חיוב אלא בלייל פסח.

וכדי לעזור את הבן לשאול על יציאת מצרים בשעת פדיון הבן, מניחים עליו תכשיטים, לזכר "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת ושמתם על בניכם ועל בנותיכם" (שמות ג' ב) וכיון שהבנים לקחו עליהם את התכשיטים בשעת יציאת מצרים, לכן מניחים בפדיון הבן על התינוק תכשיטים, כדי לעזור את הנס הזה, ועל ידי זה יתעורר הבן לשאול למה מניחים עליו תכשיטים, ויספרו לו בענין של יציאת מצרים.

אמנם יש חולקים על הב"ח הסובר שאין איסור כשאינו מכוון להתדמות לאשה, וסוברים שגם לבישה שלא להתדמות לאשה אסורה, כמבואר שם בדרכי תשובה, ולכן כתב מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל שצריך להמנע מלהלביש את התינוק תכשיטים, וכן נוהגים שאין מלבישים אותו התכשיטים, אלא רק מניחים עליו את התכשיטים ומחברים אותו בסיכה וכדו'.

מצות פרו ורבו (ב)

שבו עבר התחלנו לעסוק במצות פרו ורבו, והארכנו במצות נישואין שהיא סניף למצות פרו ורבו, בדין חיוב האב למצוה זו, ובזמן חיוב נישואין, נמשך עתה לזון בזמן חיוב נישואין, וכמו"כ נדון בחיוב לחדש חידושי תורה שמסתעף ממצות פרו ורבו וכל המסתעף מזה להלכה וכולהלך.

גיל עשרים: כאמור עיקר זמנה חיוב נישואין היא מ"ח, מ"מ אם נתעכב עד גיל העשרים כדי למצוא אשה ההוגנה לו שפיר דמי אך עכ"פ לא יעבור אדם גיל עשרים, י"א סוף שנת העשרים (כן משמעות הרמב"ם פט"ו מהלכות אישות ה"א), וי"א תחילת שנת העשרים (פנים יפות פר' במדבר ד"ה כל יונא צ"א).

חומרת הדבר: אמרו חכמים כיון שעבר בן עשרים ולא נשא אשה כל ימיו בהרהורי עבירה, ואף אם נשא לאחר מכן מ"מ כיון שהתמיד בהם לפני הנישואין נעשית לו כהיתר ושוב קשה תשובתו (מאירי קידושין נט: המקנה שם ד"ה אלא), והקב"ה אומר תיפח עצמותיו, (וישין במהרש"א שם, ובפרישת שו"ע אה"ע ס' א' סק"ב מה שפירשו בוה ונאמ"ל).

טעם שהאריכו עד עשרים: האריכו הפוסקים לבאר מדוע נענש רק אם התעכב עד אחר גיל עשרים ולא קודם לכן, י"א דקודם היות האדם בן כ' אין היצר מסיתו לעבירות כיון שאינו נענש בב"ד של מעלה, דעל עבירות שנענש בב"ד של מטה אין היצר תוקפו כיון שמכיר העונש (עוללות אפרים ח"ב ע"א), וי"א כיון דאדם הראשון נברא כבן עשרים (לבוש שו"ע שם ס' א' ס"א).

עובר בעשה: נחלקו הפוסקים אם כשעבר את גיל העשרים עובר בעשה כל יום י"א דכל יום עובר בעשה (רמב"ם פ"ו אישות ה"ב), וי"א דאינו מבטל בזה מצות עשה (שו"ת הרשב"א ח"ד ס' צ"ח).

אופני היתר: יש אופנים שאינו עובר המתאחר אחר גיל עשרים א. עשה מה שביכולתו ולא מצא אשה הראויה לו (שו"ת מהר"ט ח"ב ס"ו, עתה"ש שם ס"ב ו"כ בחפץ חיים בספרו מנהג ישראל ס"ו כ"ה), וגם לא נאמר עליו שכל ימיו בעבירה (ס' תולדות יעקב בסוף ההוספות). ב. רשאי להתעכב למצוא אשה ההוגנת במידות ובמעש"ט, מ"מ חייב לעשות כל מה שביכולתו למצוא בהקדם אשה ההוגנת לו [מהריק"ש בספרו ערך לחם שדייק בלשון השו"ע שכתב מי שעברו עליו כ' ו"א אינו רוצה לישא" משמע דאם רוצה אינו עובר הובא דבריו בברכי יוסף ס' א' אות ט' והביא ראיה לדבריו, מאידך בסמ"ק מצווה רפ"ד כתב דאף למצוא אשה הגונה מותר רק עד כ', ובשו"ת שבה"ל ח"ס ר"ס ד, תמה ע"ז דודאי החיוב למצוא אשה ההוגנה לו אלא שמגיל י"ח עד גיל עשרים אין צריך למהר משא"כ אחר גיל עשרים צריך לזרז עצמו יעו"ש. ועיון עוד בשו"ת מהר"ם שי"ק חאה"ע ס' א' באחד שהציעו לו שידוך אשה הגונה לו אך מובטח לו שאם ימתין ימצא יותר הגון, וכמו בקידוש לבנה שמוותר להמתין לקיים מצוה מן המובחר במוצ"ט, יעו"ש מה שמסיק להלכה]. ג. **אירוסין קודם גיל עשרים:** י"א דאף המאוס אשה קודם שהגיע לגיל עשרים ניצול מאיסור לשהות בלי אשה אחר עשרים (ערו מקודש פ"ג ס"ו בשם מהר"א מבעלזא).

חידושי תורה: מצינו עוד ענין שמסתעף למצוות פרו ורבו והיא הענין לחדש חידושי תורה כמו שמצינו בגמ' (תנ"ג א) מה נטיעה פרה ורבה אף תלמידי חכמים פרים ורבים, ומובא בס' **אור צדיקים** (מהמקובל הגאון מאיר פפיראש זצ"ל הל' ת"ת סעיף י"ג) שיש מצות פרו ורבו בתורה שלא היא עקר שכלו שאינו מוליד, וכבר רמז לזה **בעל הטורים** עה"פ לא יהיה בך עקר בגימטריא "בדברי תורה", וכן מובא בס' **שבת מוסר** (פ"ב אות כ"ט) וז"ל יהא אדם זהיר לחדש חידושי תורה ויראה להשיג יותר מהשגתו ויתפלל למי שהחכמה שלו דכשם שחייב בפרו ורבו כן חייב בפרו ורבו בתורה שנאמר ישרצו המים ואין מים אלא תורה (ועיון עוד דברים נפלאים בתנא דבי אליהו סוף פ"א וד' בס' פיקודין מצוה א' אות כ"ו וז"ב ובראשית חכמה שער הקדושה פ"ד אות כ"ט). וזה לשון הוזה"ק (הקדמה דף ד') "כמה אית ליה לבר של לאשתדל באורייתא וממא וליליא בגין דהקב"ה ציית לקלחון דאינון דמתעסקי באורייתא ובלל מילי דאיתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא עביד רקיע חדא". עוד שם "בההוא שעתא דמלה דאורייתא איתחדש מפומיה דבר נש ההיא מלה סלקא ואתנתדת קמי דקוב"ה ונטיל לההוא מלה ונשיק ליה ועטר ליה בע' עטרין". ע"כ נבאר גדרו, ועוד כמה ענינים אזה וכולהלך.

גדרו: מצינו כמה הגדרות בספרים, וכולהלך, י"א חידושים נקרא בשלשה אופנים, או שנתחדש עתה לאדם זה וישנים לאדם אחר, או שהם מחודשים אצל העולם, או שהיו ונאבדו וחזרו ונתחדשו (לשון אבן עזרא בס' תהלות מובא במדש תפלות ערך חידושים). וי"א להקשות ולתרץ בתנ"ך או בש"ס או לפרש פירושים בפשט רמז דרוש סוד (פלא יועץ ערך חידוש). וי"א חידוש נקרא מה שנתברר לך פרטי הסוגיא מה שבתחילה חשבת אחרת או הסבר לדבר שלא הבנת מתחילה טעמו (קריינא דאיגרא ח"ב ארת ב' ומקור הדברים מהגר"ח מולא"ח בס' סדר ראש אות נ"ו יעו"ש בהסבר הדבר, וכבר ציין עליו החו"א בארנותיו ח"א ד' יעו"ש עז).

זמנים מיוחדים: יש זמנים מיוחדים שיש ענין גדול לחדש חידושי תורה, וכולהלך. **שבת קודש:** יש שפירשו הפס' איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו כי המחשבה חידושי תורה בשבת גורם כבוד לאביו בעוה"ב, וזהו שנאמר איש אמו ואביו תיראו, לכבוד ע"י חידושי תורה (נחל קומים לחיד"א קדושים). ועיקר ההנאה של הנשמה יתירה מכוונת התפילה וחידושי תורה (ראשית חכמה שער הקדושה פ"ג אות ה' יעו"ש עוד שהביא מהוזה"ק פר' שלח דף קע"ג שבצאת השבת עולות הנשמות ששור על ישראל ועומדות לפני הקב"ה, והקב"ה שואל את כולם איזה חידוש היה לכם בעולם ההוא בתורה ואם חידושו יש שמחה גדולה בפמליא של מעלה). ואשרי מי שמייגע לחדש איזה חידוש בשבת, אך אין צריך דווקא חידוש נפלא מאד, חובש לפי שכלו יתהלל איש [יסוד ושורש העבודה שער העליון פ"ב]. יעו"ש עוד שכתב דבר נפלא, דאפי' אולם בשכלו איזה שעה בשב"ק לחדש באיזה הנהגה טובה שיתנהג בשבוע הובא אין לך חידוש גדול מזה! יעיון עוד שם דבריו הממוקמים. ואם אין זמן לת"ח להמציא החידוש הובא בשבת עצמו יכול לכותבו בחול ולאומרו בשבת (שו"ת תורה לשמה ס' צ"ח ודייק בן מהוזה"ק עיקר הדבר מתי מוציא מהפה יעו"ש)

שבועות: אם בר הכי הוא, ישתדל לחדש איזה חידוש בתורה, והיא סימן טוב להתחיל לחדש ביום מתן תורה לכל השנה, ועכ"פ לידע איזה חידוש שלא ידעו קודם (חיד"א בס' בן אהת פכ"ב אות ח').

כתיבת חידושי תורה: בספה"ק האריכו מאוד בענין מעלת וחומרת ענין כתיבת חידושי תורה, עתה נביא כמה גרגירים, (ובהודעת אחרת טארין יותר בס"ד). **מעלתו:** א. בזמן ביהמ"ק האדם מתכפר בהבאת קרבן בזה"ז כתיבת החידושים במקום קרבן (ס' ל' אריה בתקדמה הובא בחיד"א על ס"ח). ב. עיקר הלימוד שנעשה בו רושם היא ע"י כתיבה אשר ע"כ נקראו החכמים סופרים (מהרש"א ב"ב י' הו"פ אשרי מי שבא ללמוד ותלמודו בידו). ג. עיקר הלימוד המקוים ביד האדם היא ע"י כתיבה ורמז לדבר כי נעים "כי תשמרם בבטן" ר"ת 'כתב' (מטה משח). **חומרתו:** כל מי שיגלה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה עובר בגול (ספר חסידים תק"ל). וכל מה שיעלה בלבו לחדש ולא יכתבו דמו בראשו והאלוקים ידרוש ממנו (מלאכת שלמה בהקדמה).

"להיות – על קידוש השם"

רוח קרה מצליפה על החלון המוגף מנסה להיחחק מחור צר. על יד האח שמוסק היטב ומפיץ חמימות ואור בחלל בית המדרש ישב פנחס'ל, כאשר מצחו שעון על ידו האחת ועיניו מביטות בחולמניות מה על הלבות המרצדות בעליזות בין כותלי האבן. עיניו נדדו בין כפיסי עץ אשר נחו בירכתיים, שנוו כמצפים בתורם ללשונות האש שישתלחו קף אליהם ויצרפו אותם אל הבצירה הלוהטת...

משב צונן הצליח לחדור מבעד חרכי התריס ולהסתנן אל חלל התנור אשר הופתע לקראתו ועד מהרה הגביר את שלהבתו תוך כדי שאוסף אליו את כל בתני העצים אשר נשארו בצדדים.

פנחס'ל התנער משרעפיו כאשר הוא מרגיש יד רכה הנחה על כתפיו נוגעת ואינה נוגעת, הוא מסתובב ועיניו נתקלות בעיניו המאירות של ר' לייב אשר חיך אליו באנפין נהירין.

"ובכן", מתיישב ר' לייב מולו ובידיו גליונות מהתניא קדישא, "בסינתא דשמיא עברנו כבדת דרך ארוכה במשעול הזהב שסלל לנו הרבי בעיר קטנה שלנו, והגענו עד פרק כ"ה, שהוא פרק אשר הוא מעין סיכום על הנושא הראשון שהרבי מבאר בתניא קדישא ואשר עליו נתחברו כל הפרקים עד עתה".

"כעת נוגע הרבי ומבאר למעשה ממש איך מתיישב לפי כל האריכות שלמדנו עד עכשיו הפסוק **"כי קרוב אליך הדבר מאוד בפניך ובלבבך לעשותו"**, שעל זה מיוסד התניא קדישא".

"כאשר נחזור אחורנית מהיכן התחלנו שלב אחר שלב, נבחין שהרבי העלה אותנו כמה מדרגות כדי שנוכל להבין שאכן קרוב הדבר מאוד לכל אחד ואחד לעבוד את השם באמת לאמיתו מתוך דחילו ורחימו". **"בראשית** ביאר לנו הרבי מהו מהותה של נפש יהודית. הרבי נתן לנו הצצה אל המלחמות האדירות אשר ניטשות בין שני המלכים אשר רוצים לשלוט בעיר קטנה של כל יהודי, והמדרגות בין נשמות ישראל כל אחד לפי השגתו איך יוכל להיערך כדבעי לקראת מערכות אלו".

"בנוסף למה שביאר הרבי איך **"קרוב הדבר מאוד ונקל לכל אחד שיש לו מוח בקדקודו לעבוד את השם בלבבו והוא ע"י שמתבונן ומעמיק דעתו בגדולת אין סוף ב"ה וע"י זה מוליד אהבה לה' במוחו ותעלומות לבו"**, - ממשיך הרבי ויורד מן ההר אל העם **"לתוספת ביאור באר היטב מילת "מאוד" כדי שאף "מי שדעתו קצרה בידיעת השם ואין לו לב להבין בגדולת אין סוף ב"ה", אף הוא יוכל להבין איך קרוב גם אליו הדבר "מאוד" בפיו, בלבבו, ובעשייתו, בדחילו ורחימו ממש"**.

"וזהו הדרך שהתווה לנו הרבי הדרך הקרובה מאוד לכל אחד ואחד מישראל ואפילו למי שהוא במדרגה של 'קל שבקלים', הרעיון שבדרך זו היא שלכל אחד יש אהבה טבעית מסותרת שהיא ירושה לנו מאבותינו, שבכוח אהבה זו ממאן כל אחד מישראל להיפרד מהשם אחד".

"אכן אהבה זו אשר אצל רשעים ופושעי ישראל מסותרת היא, מתעוררת רק כאשר 'נוגעים' בה ע"י נסיון של אמונה באחדות השם, שבשעה זו מתעורר הנקודה והוא מוכן למסור את נפשו בפועל ממש על ייחודו יתברך".

"כתוצאה מזו נתבאר לנו שבפעם כל המצוות קשורים במצוות האמונה בהשם ובלאו של לא יהיה לך. כך שבפעם על כל עבירה תהיה איוו שהיא, הרי צריך להתעורר אצל כל יהודי התנגדות פנימית שאינו רוצה להיפרד חס ושלום מהשם אחד. דא עקא, הרי אמרו חז"ל אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שטות. וטבעה של רוח שטות זה, היא לשבש דעתו של האדם ולומר לו שישנם עבירות שהם פירוד מייחוד השם כמו עבודה זרה, וישנם עבירות שאין גורמים לפירוד מאחדות השם".

"אבל האמת היא, צווח לנו הרבי, שבכל עבירה שהיא הרי הוא גורם לנפש הבהמית לפירוד עצום מאור אין סוף ב"ה ואת נפשו האלוקית הוא מכניס לגלות קשה ומרה **"כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה שאין לך עלבון גדול מזה"**.

"כעת נתחיל ונראה את מילותיו הקדושות של הרבי **"וזהו שכתוב כי קרוב אליך הדבר מאוד וגו' שבכל עת ובכל שעה בידו של אדם וברשותו הוא להעביר רוח שטות והשכחה מקרבו ולזכור ולעורר אהבתו להשם אחד המסותרת בלבו בלי שום ספק"**. הנה, מבאר ר' לייב, "כאשר נתבונן בדבר ש"קרוב הדבר מאוד", נראה שאין האנוה שדבר זה הוא קל בלי שום עמל ויגיעה. אלא הכוונה היא שעבודת השי"ת אינה לא בשמים ולא מעבר לים שאינם ברי-השגה, אלא קרוב הוא לכל אחד, שהוא ברשותו ובהישג ידו להגיע לזה, ע"י שיעור אהבתו הטבעית שיש בליבו להשם אחד, ועי"ז יגרש מאתו את הרוח שטות אשר היא אם כל חטאת".

פנחס'ל מזכיר דרך-אגב את ה'צעטיל קטן' שהתפרסם מהרב הקדוש מליזענסק, אשר מעורר שם תדיר שעל האדם לציייר בכל עת שיכול כאילו הוא מוסר את נפשו על קדושת השם ומפיל עצמו לתוך אש גדול ונורא למען שמו יתברך. "יתכן", הוא מוסיף, "שבנוסף למצוות עשה של ונקדשתי בתוך בני ישראל, הרי הוא גם מעורר על ידי זה את אהבתו הפנימית להשי"ת, ע"י שהוא בכל עת ורגע במצב של התעוררות אהבת השם וגיורש הרוח שטות. וכמו שפירשו על מה שאמר רבי עקיבא לתלמידיו בשעה שמסר נפשו על קדושת השם "שכל ימיו היה מצטער על פסוק זה" דהיינו שתמיד על כל יהודי ויהודי בכל ימי חייו לחיות במצב של מסירות נפש, לחיות על קידוש השם ולגרש ולבער את היצר הרע אשר מנסה לטרדנו מעולם ע"י הרוח שטות שלו".

קרבת ה' בתוך הבור

"אין לו מה לעשות!?" התפלאו כל היהודים שעמדו בתורם להיכנס אף הם לבור הנורא. "וכי לא מצא מקום אחר להתהרהר במחשבותיו?" - התפלאו המרצחים אף הם. עד שקת הרובה הלמה בראשו, "צא משם" - נבח המרצח.

יהודי אמיד ועתיר נכסים היה ר' פיניע, מתושבי וורשא. אמיד אמרנו, אך יחד עם זאת היה בר אוריין ויודע ספר, עובד ה' בהתלהבות וחמימות גדולה, ודוֹרְעָן-גְּעוּוֹיִקְטֵעַ חסידישע י"ד, חסיד נלהב ומסתופף בצל רבו כ"ק האמרי אמת זי"ע.

עננים שחורים העיבו את שמייה של אירופה. השמועות על כוונת הקנצלר המטורף מברלין לכבוש את פולין הרעידו כל לב יהודי בוורשא הגדולה. כאשר כבשו הנאצים את פולין הפכו חייהם של תושביה היהודים לגיהנום עלי אדמות. הם הגיעו בראשונה לכל בעלי ההון היהודים, הלאימו והחרימו את כל רכושם, הם גירשו את כל היהודים לגטאות, בצפיפות עוני ומחלות, ואת הילדים שלחו מידי פעם ב'אקציות' שנערכו מידי פעם, ביניהם בניו הטהורים של פיניע שנחטפו ממנו.

לא ארכו ימים רבים, עד שהגיע היום המר והנמה, בו רוקנו האוורים את כל הגטו מיהודיה ושלחו את כולם למחנות ההשמדה הנוראים הפזורים ברחבי גרמניה ופולין, אשר השחירו את שמי אירופה בענני פיח אפר הקדושים אשר נתעלו במעלות טהורים כוזה הרקיע מזהירים.

בעת הגיעם לאושוויץ לקחו מהם את מטלטליהם המעטים שנותרו בידיהם, נעליהם ואת בגדיהם ציוו להפשיט למען ילבשו את בגדי האסירים המפוספסים שהוכנו עבורם. לפני לובשם את הבגדים ציוו הרשעים על כל אחד להיכנס לבור מלא בחומר חריף מאד, "לצורך חיטוי ולמניעת מחלות" - הסביר הקצין בחיך מרושע.

החומר שרף בחריפותו, וכולם קפצו לבור ומיהרו לצאת ממנו כל עוד נשמתם באפם כאשר כל גופם שורף מהחומר הנורא.

והנה הגיע תורו של פיניע לירד לבור, הוא קפץ פנימה באחת, אך התמהמה מלצאת. "מה קרה לו?" הרהרו היהודים בפליאה, "וכי לא מצא זמן לחשוב לו מחשבות כי אם בתוך בור הצלמות הזה? אולי הוא התמוטט מרוב ייסורים" - חששו חבריו. אך הצצה פנימה הראתה את פיניע עומד בבור, פניו עצומות בדבקות, והוא ממלמל דבר מה בשפתיים דולקות. עד שהחיל לא הלמו בקת ורובה שיצא מן הבור לא אבה לצאת.

"מה עשית שם בבור?" שאלו ידידו חיים גְּעַר בפליאה, "מה העניין להגביר את הסבל שיש לנו כאן ברווח במנת חלקינו?"

"שמע נא ידידי", ענה פיניע בפנים זוהרות, "הלא את הכל לקחו ממני, את רכושי הלאימו מיד בכניסת הנאצים לפולין, את בניי כבר לקחו להעלות על המוקד באקציה, ועכשיו אפילו את נעליי ובגדיי לעורי גזלו וחמסו, ואני עומד ערום בבור צלמוות וייסורים. אז הבלחיה בראשי ההכרה שדבר אחד א"א לקחת ממני, את הקב"ה מנת חלקי וכוס, אותו לא יוכלו לקחת ממני בשום אופן, וגם במקום הנורא הזה הוא עמדי".

"איך לא תבין", מסיים פיניע בעיניים נוצצות ובפני מלאך זוהרות, **"לא יכולתי להיפרד מקרבת ה' הנשגבה כ"כ שחשתי בבור..."**

עשרות בשנים לאחמ"כ, בהיותו מסב ובניו ויוצאי חלציו כשתילי זיתים סביב לשולחן, זיכיר ר' פיניע את אותו מעשה ויענה ויאמר: **"רגעים מתוקים כאלו של קרבת ה' שחשתי בגיא הצלמוות בבור הנורא, אַעֲלֶקֶע זִסְעֵע מִינִוּטִין, לא היו לי מעולם..."**

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד
הרה"ג ר' יוחנן בריאל ז"ל
לע"נ
הרה"ג ר' פינחס
ב"ר בנימין בניש רונבוים זצ"ל

ידידנו הנכבד
הרה"ג ר' דוד משה רובינשטיין שליט"א
לרגל אירוסיו בנו
הבה"ח כמר חיים שמעון ז"ל
למול טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיהא הבנין עדי עד
וראה ממנה ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרב אליעזר זאב ראזענבוים שליט"א
לרגל הולדת הבן
למול טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ג ר' חיים בעק שליט"א
לרגל היכנס נברו
הבה"ח כמר שמעון
בן רבנו הרב ארי רב שליט"א
לעומו"צ למול טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

הגליון נדפס בחסות **דפוס שווה** לברכה והצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999